

V.O.F. H.J. Houweling
T.a.v. de heer H.J. Houweling
Graafdijs-West 50
2973 XE MOLENAARSGRAAF

Datum	Uw Brief	Ons Kenmerk	Afdeling	Contactpersoon
27 JULI 2016	16 december 2014	ODH-2016-00071507	Toetsing & Vergunningverlening Milieu	Willem Foppen
Bijlage(n)	Uw Kenmerk	Zaaknummer	Team	Telefoonnummer
-	121416	00412774	T&V Groen, Lucht & EV	06 21 96 06 05
Betreft				Email
besluit aanvraag ex artikel 16, eerste lid, en artikel 19d, eerste lid, Natuurbeschermingswet 1998, V.O.F. H.J. Houweling aan de Graafdijs-West 50, 2973 XE te Molenaarsgraaf in de gemeente Molenwaard				willem.foppen@odh.nl

BESLUIT genomen op **26 JULI 2016**

Aanvraag

Op 16 december 2014 hebben wij een aanvraag om een vergunning ontvangen ex artikel 16, eerste lid, en artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 (verder: Nbw) van DLV Bouw, Milieu en Techniek B.V. - namens V.O.F. H.J. Houweling - voor de exploitatie van een bestaande veehouderij, het bouwen van een nieuwe ligboxenstal en het uitbreiden van de veestapel aan de Graafdijs-West 50 te Molenaarsgraaf in de gemeente Molenwaard. Op 20 januari 2016 zijn de gevraagde dieraantallen gewijzigd naar 267 stuks melkrundvee en 175 stuks vrouwelijk jongvee.

De gemeente Molenwaard is in de gelegenheid gesteld een zienswijze op de aanvraag in te dienen, maar heeft hier geen gebruik van gemaakt.

Op 24 februari 2015 hebben wij verzocht om aanvullende gegevens met betrekking tot de melding Besluit melkrundveehouderij Hinderwet uit 1991. Op 9, 11 en 16 maart 2015 is aanvullende informatie ontvangen ter nadere onderbouwing van de vergunde rechten. Op 23 juni 2015 is als aanvulling op de aanvraag de inrichtingstekening overlegd die behoort bij de Hinderwetvergunning van 20 augustus 1999.

Op 5 augustus 2015 hebben wij verzocht om aanvullende gegevens, in verband met de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, waarbij de emissiefactoren voor ammoniak zijn gewijzigd. Op 23 september 2015 zijn als aanvulling op de aanvraag nieuwe depositieberekeningen ontvangen. Op 1 december 2015 hebben wij per email aangegeven dat de rechten van het bedrijf Graafdijs-West 15 waarmee wordt gesaldeerd, lager zijn dan waarvan in de aanvraag is uitgegaan. Naar aanleiding van deze e-mail hebben wij op 20 januari 2016 een wijziging van de aanvraag ontvangen, waarbij het aantal dieren is gewijzigd van 288 stuks melkrundvee (213 stuks met RAV-code A1.100 en 75 stuks met RAV-code A1.14) en 149 stuks vrouwelijk jongvee (A3.100) naar 267 stuks melkrundvee (197 stuks met RAV-code A1.100 en 70 stuks met RAV-code A1.14) en 175 stuks vrouwelijk jongvee.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

Bij bovengenoemde wijziging is tevens aangegeven dat aanvullend gesaldeerd wordt met het agrarisch bedrijf aan De Hoogt 18 te Goudriaan. Op 12 februari en 11 april 2016 zijn aanvullingen op de aanvraag ontvangen met betrekking tot deze saldering.

Wij zijn bevoegd om een beslissing op de aanvraag te nemen, omdat het grootste depositie-effect van de aangevraagde situatie optreedt op een Natura 2000-gebied dat in Zuid-Holland is gelegen of plaatsvindt in het Zuid-Hollandse deel van een provinciegrens overschrijdend Natura 2000-gebied. De hoogste depositie treedt op in het Natura 2000-gebied Biesbosch.

Het Natura 2000-gebied Biesbosch is deels in de provincie Noord-Brabant gelegen. Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben ingestemd met deze vergunning.

Procedure

Gelet op artikel 3:10 Algemene wet bestuursrecht (Awb) kunnen wij bepalen dat afdeling 3.4 Awb van toepassing is op de voorbereiding van dit besluit.

Op grond van de bepalingen in artikel 42, tweede lid, van de Nbw hebben wij op 27 februari 2015 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de termijn voor de beoordeling van de aanvraag met maximaal 13 weken te verlengen.

Ter inzage ontwerpbeschikking

De ontwerpbeschikking heeft van 3 juni 2016 tot en met 14 juli 2016 ter inzage gelegen. Gedurende deze termijn zijn belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om zienswijzen in te dienen.

Zienswijzen

Op 4 juli 2016 hebben wij zienswijzen ontvangen van mr. V. Wösten namens Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A. (MOB) te Nijmegen en Vereniging Leefmilieu te Nijmegen.

Besluit

Op grond van onze overwegingen, zoals is weergegeven in bijlage 1, besluiten wij een vergunning ex artikel 16, eerste lid, en artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 te verlenen aan V.O.F. H.J. Houweling voor de exploitatie van een bestaande veehouderij, het bouwen van een nieuwe ligboxenstal en het uitbreiden van de veestapel naar maximaal 267 melkkoeien en 175 stuks vrouwelijk jongvee aan de Graafdijk-West 50 te Molenaarsgraaf in de gemeente Molenwaard.

Ter bescherming van de aanwezige natuurwaarden verbinden wij aan deze vergunning de volgende voorschriften:

1. De aanvraag van 16 december 2014 inclusief:
  - de aanvullingen van 9, 11 en 16 maart 2015;
  - de aanvullingen van 10 en 23 juni 2015;
  - de aanvullingen van 23 september 2015;
  - de aanvullingen van 20 januari 2016;
  - de aanvullingen van 12 februari 2016;
  - de aanvullingen van 11 april 2016;
  - de depositieberekeningen, behorend bij de aanvullingen van 11 april 2016;
  - de situatietekening met meetpunten (kaartnummer B130150-61);
  - vergunde rechten (melding Besluit melkrundveehouderijen Hinderwet van 21 oktober 1991, vergunning Wet milieubeheer van 20 augustus 1999, melding artikel 8.19 Wet milieubeheer van 11 augustus 2004, melding Besluit landbouw milieubeheer 19 november 2007);
  - vergunde rechten Graafdijk-West 13 (melding Besluit melkrundveehouderijen milieubeheer van december 1993);

omgevingsdienst HAAGLANDEN

- vergunde rechten De Hoogt 18 te Goudriaan (Hinderwetvergunning van 25 juni 1982), maken deel uit van de vergunning, tenzij voorschriften in deze vergunning anders bepalen.

2. De vergunning wordt afgegeven voor 197 stuks melkrundvee (RAV-code A1.100), 70 stuks melkrundvee (RAV-code A1.14) en 175 stuks vrouwelijk jongvee (RAV-code A3.100).
3. De vergunninghouder dient:
  - de aanvang van de bouwwerkzaamheden uiterlijk één week van tevoren schriftelijk te melden bij de afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid met een volledig ingevuld "Meldingsformulier Natuurbeschermingswet aan OZHZ". U kunt dit formulier downloaden in het bedrijvenloket op onze website www.odh.nl. Op dit formulier dient ook vermeld te worden welk materieel zal worden gebruikt bij de bouwwerkzaamheden;
  - latere wijzigingen van gegevens uit het informatieblad, bijvoorbeeld contactpersonen of contactgegevens, vooraf onder vermelding van de wijzigingsdatum schriftelijk te melden aan de afdeling Toezicht en Handhaving;
  - uiterlijk één week na het beëindigen van de bouwwerkzaamheden de afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid hiervan schriftelijk in kennis te stellen;
  - uiterlijk één week voor de ingebruikname de afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid hiervan schriftelijk in kennis te stellen.

Contactgegevens van de afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid zijn: Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585 (fax 078-7708584, e-mailadres meldingnbwet@ozhz.nl).
4. Bij wijzigingen van omstandigheden (bijvoorbeeld de wijziging van de tenaamstelling) waaronder deze vergunning is afgegeven, dient de Omgevingsdienst Haaglanden, Afdeling Toetsing en Vergunningverlening Milieu, Postbus 14060, 2501 GB Den Haag, e-mail: vergunningen@odh.nl hiervan terstond schriftelijk in kennis te worden gesteld.
5. De nieuwe stal voor het huisvesten van 217 melkkoeien mag pas in gebruik worden genomen nadat:
  - a. Ten aanzien van de locatie Graafdijs-West 13 te Ouderkerk aan den IJssel een melding als bedoeld in artikel 1.10, tweede lid van het Activiteitenbesluit is gedaan voor wijziging van de inrichting dan wel een melding is gedaan voor beëindiging van de inrichting, waarbij het houden van dieren, 70 stuks melkrundvee, 62 stuks vrouwelijk jongvee en 50 vleesvarkens, overeenkomend met een ammoniakemissie van 1.333 kg/jaar, definitief wordt beëindigd;
  - b. Ten aanzien van de locatie De Hoogt 18 te Goudriaan een melding als bedoeld in artikel 1.10, tweede lid van het Activiteitenbesluit is gedaan voor wijziging van de inrichting dan wel een melding is gedaan voor beëindiging van de inrichting, waarbij het houden van dieren, 40 melkkoeien, overeenkomend met een ammoniakemissie van 520 kg/jaar, definitief wordt beëindigd.
6. Het verzoek om intrekking van de meldingen als bedoeld in voorschrift 5 van deze vergunning, dient gericht te worden aan de gemeente Molenwaard, p/a Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Een afschrift van de melding dient te worden gezonden aan Omgevingsdienst Haaglanden, afdeling Toetsing & Vergunningverlening Milieu, team T&V Groen, Geluid, Lucht & EV, Postbus 14060, 2501 GB Den Haag.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

Beroep

De beschikking treedt in werking met ingang van de dag na de toezending of uitreiking aan de geadresseerde(n).

Bent u het niet eens met dit besluit? En bent u belanghebbende? U kunt dan een beroepschrift indienen als u

- een zienswijze heeft ingebracht n.a.v. de ontwerpbeschikking, of;
- bezwaren heeft tegen de wijzigingen die in de beschikking t.o.v. de ontwerpbeschikking zijn aangebracht, of;
- kunt aantonen dat u redelijkerwijs niet in staat bent geweest om zienswijzen in te brengen n.a.v. de ontwerpbeschikking.

Stuur dit uiterlijk binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd naar de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.

In het beroepschrift moet het volgende staan:

- naam en adres;
- de datum en handtekening;
- een duidelijke omschrijving van het besluit waartegen u in beroep wilt gaan (stuur een kopie mee of noem ook het kenmerk);
- de reden of argumenten waarom u beroep instelt.

Bij een spoedeisend belang kunt u een verzoek om een voorlopige voorziening indienen bij de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.

Het is voor burgers ook mogelijk om een beroep of een verzoek om voorlopige voorziening digitaal bij de Raad van State in te dienen via het Digitaal loket (<https://digitaaloket.raadvanstate.nl/>). Voor het digitaal verzenden van het verzoek om voorlopige voorziening moet u beschikken over DigiD.

*Wij verzoeken u een kopie van uw beroepschrift/verzoek om voorlopige voorziening te sturen aan:
Omgevingsdienst Haaglanden, afdeling Toetsing & Vergunningverlening Milieu, Postbus 14060, 2501 GB Den Haag of via vergunningen@odh.nl.*

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Afschrift aan:

- Ministerie van Economische Zaken, Directie Regio en Ruimtelijke Economie, t.a.v. de heer drs. P.E.C. Kelderman, p/a nbwetteam@minez.nl;
- Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen, p/a meldingNbwet@ozhz.nl;
- Burgemeester en wethouders van de gemeente Molenwaard, p/a kopij.informatiepagina@gemeentemolenwaard.nl;
- DLV Bouw, Milieu en Techniek BV, t.a.v. C. de Ruijter, p/a c.de.ruijter@dlv.nl;
- Partij voor de Dieren, p/a pcs.keij@pzh.nl;
- Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A., p/a Wösten wosten@xs4all.nl.

Overwegingen

Gevraagde activiteit

Het agrarisch melkveebedrijf V.O.F. H.J. Houweling aan de Graafdijs-West 50 te Molenaarsgraaf heeft een aanvraag om vergunning ingediend voor de exploitatie van een bestaande veehouderij, het bouwen van een nieuwe ligboxenstal en het uitbreiden van de veestapel. De oorspronkelijke aanvraag betrof 288 stuks melkrundvee (213 stuks met RAV-code A1.100 en 75 stuks met RAV-code A1.14) en 149 stuks vrouwelijk jongvee (A3.100). Op 20 januari 2016 is gewijzigd naar maximaal 197 stuks melkrundvee (RAV-code A1.100), 70 stuks melkrundvee (RAV-code A1.14) en 175 stuks vrouwelijk jongvee (RAV-code A3.100).

Toetsingskader

Een activiteit is vergunningplichtig op grond van art. 19d, eerste lid Nbw indien een bij AMvB vastgestelde grenswaarde voor stikstofdepositie in een Natura 2000-gebied wordt overschreden. Daarnaast kan een activiteit vergunningplichtig zijn op grond van artikel 16, eerste lid Nbw indien er sprake is van stikstofdepositie op beschermde natuurmonumenten.

Voor de beoordeling van de aangevraagde activiteit zijn alle Natura 2000-gebieden uit de aanvraag betrokken. De volgende Natura 2000-gebieden ondervinden een depositie boven de bij AMvB¹ vastgestelde grenswaarde: Zouweboezem en Nieuwkoopse Plassen & De Haeck. Daarnaast zijn de mogelijke effecten van stikstofdepositie op de beschermde natuurmonumenten Oeverlanden Giessen, Huys ten Donck en Smoutjes Vlietlanden van belang.

Het Natura 2000-gebied Biesbosch ligt het meest nabij de aangevraagde activiteit. Op grond van artikel 5 lid 5 van de Regeling programmatische aanpak stikstof wordt bij een toekomstige aanvraag om wijziging of uitbreiding een eerder verleende Nbw-vergunning als uitgangspunt genomen voor de referentie. Daarbij is relevant dat in die vergunning het gebied is opgenomen waarop de hoogste depositie plaatsvindt dan wel het gebied dat het meest nabij is gelegen². Om die reden is Natura 2000-gebied Biesbosch meegenomen in onderstaande nadere uitwerking, samen met de Natura 2000-gebieden waar de bij AMvB gestelde grenswaarden worden overschreden.

Referentiedata Natura 2000-gebieden

In Tabel 1 staan de relevante referentiedata van de hierboven genoemde Natura 2000-gebieden.

Tabel 1

Gebiednr.	Gebiedsnaam	Datum aanwijzing Vogelrichtlijn	Datum plaatsing communautaire lijst Habitatrichtlijn
112	Biesbosch	11 oktober 1996	7 december 2004
82	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	14 februari 1997 ³	7 december 2004
105	Zouweboezem	10 juni 1994 ⁴	7 december 2004

De referentiedatum van 14 februari 1997 voor Nieuwkoopse Plassen & de Haeck is verder niet relevant. Stikstofdepositie vormt geen knelpunt voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Vogelrichtlijn. Daarom hanteren wij 7 december 2004 als referentiedatum voor het gebied.

¹ Besluit van 8 juni 2015, houdende grenswaarden voor toestemmingsbesluiten in het kader van de programmatische aanpak stikstof, staatsblad 2015, nr. 227.

² Nota van toelichting Regeling Programmatische Aanpak Stikstof, paragraaf 3.2: 'Het volstaat als voor de bestaande activiteit toestemming is verleend voor stikstofdepositie op het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied of het Natura 2000-gebied waarop de depositie het hoogst is'.

³ is verder niet relevant omdat stikstofdepositie geen knelpunt vormt voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Vogelrichtlijn.

⁴ Op grond van jurisprudentie (waaronder de uitspraak van 13 november 2013, 201211640/1/R2) is de referentiedatum voor het gebied Zouweboezem 10 juni 1994 (en niet 20 mei 1994, de datum van het aanwijzingsbesluit voor dit gebied).

omgevingsdienst HAAGLANDEN

Toelichting Nieuwkoopse Plassen & De Haeck in relatie tot de Vogelrichtlijn

Een aantal natuurdoeltypen die deel uitmaken van het leefgebied van de Vogelrichtlijnsoorten met een instandhoudingsdoelstelling zijn in meer of mindere mate gevoelig voor stikstofdepositie. Die stikstofgevoeligheid is echter in de meeste gevallen niet relevant voor het gebruik van het leefgebied door de betreffende vogelsoorten. Een en ander is uitgewerkt in de bijlagen bij Deel II, Herstelstrategieën voor stikstofgevoelige leefgebieden⁵. Uitzondering hierop is LG10 'kamgrasweide & bloemrijk weidevogelgrasland van het zand- en veengebied', waarvan de stikstofgevoeligheid mogelijk relevant is voor de zwarte stern. Dit leefgebied wordt echter voldoende intensief beheerd (hooilandbeheer) om eventuele negatieve effecten van stikstofdepositie tegen te gaan. Stikstofdepositie vormt dan ook geen knelpunt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de Vogelrichtlijn in het Natura 2000-gebied. Enkel de instandhoudingsdoelstellingen van de Habitatrichtlijn zijn van belang in relatie tot stikstofdepositie, en daarom is 7 december 2004 gehanteerd als referentiedatum voor de effectbeoordeling.

Referentie

In verband met de beoordeling van effecten als gevolg van stikstofdepositie, dient, blijkens jurisprudentie⁶, rekening gehouden te worden met bestaande, vergunde rechten op grond van de Wet milieubeheer (of de daaraan voorafgaande Hinderwet) en/of van toepassing zijnde Algemene Maatregelen van Bestuur (zoals bijvoorbeeld het Besluit melkrundveehouderijen Hinderwet, Besluit landbouw milieubeheer of het Activiteitenbesluit milieubeheer). Voorts dienen als gevolg van jurisprudentie ook verleende vergunningen na die referentiedatum in beeld te worden gebracht.

Bij de beoordeling van de vraag of de aangevraagde situatie leidt tot een toename van stikstofdepositie dient een vergelijking te worden gemaakt tussen de stikstofdepositie als gevolg van de voorgenomen activiteit met de stikstofdepositie in de vergunde situatie met de laagst toegestane ammoniakemissie in de periode vanaf de referentiedatum. De vergunde situatie met de laagste ammoniakemissie/stikstofdepositie heeft als uitgangspunt te gelden.

Voor het agrarisch bedrijf V.O.F. H.J. Houweling zijn de volgende meldingen en milieuvergunning van toepassing:

- Melding op grond van het Besluit melkrundveehouderijen Hinderwet van 21 oktober 1991;
- Vergunning Wet milieubeheer van 24 augustus 1999;
- Melding op grond van artikel 8.19 van de Wet milieubeheer van 11 augustus 2004;
- Melding op grond van het Besluit landbouw milieu van 19 november 2007.

Uit de aanvraag en bijbehorende stikstofdepositieberekeningen blijkt dat de melding van 21 oktober 1991 de vergunde situatie was ten tijde van de referentiedata van de Vogelrichtlijn en dat de melding van 11 augustus 2004 de vergunde situatie was ten tijde van de referentiedatum van de Habitatrichtlijn. Nadien zijn geen vergunningen verleend of meldingen gedaan met een lagere stikstofemissie of – depositie. Tevens heeft de melding van 11 augustus 2004 geen betrekking op een lagere stikstofemissie of – depositie dan de melding van 21 oktober 1991. Hierdoor is de melding van 21 oktober 1991 bepalend als referentie voor Vogelrichtlijngebieden en de melding van 11 augustus 2004 voor de Habitatrichtlijngebieden.

In tabel 2 is de vergunde situatie ten opzichte van de referentiedatum van de referentiedatum van de Vogelrichtlijn (VRL), de vergunde situatie ten opzichte van de referentiedatum van de Habitatrichtlijn (HRL) en de toekomstige, gevraagde situatie met betrekking tot stikstofdepositie opgenomen.

⁵ http://pas.natura2000.nl/pages/herstelstrategieen-deel_ii.aspx

⁶ Uitspraak afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State, 201211640/1/R2 van 13 november 2013.

Tabel 2

Natura 2000-gebied	Stikstofdepositie op grens Natura 2000-gebied in vergunde situatie o.g.v. het Besluit melkrundveehouderijen Hinderwet van 21 oktober 1991 ⁷ (VRL)	Stikstofdepositie op grens Natura 2000-gebied in vergunde situatie o.g.v. het Besluit verandering inrichting Wet milieubeheer van 11 augustus 2004 (HRL)	Stikstofdepositie op grens Natura 2000-gebied in gevraagde situatie	Verskil stikstofdepositie op Natura 2000-gebied in vergunde situatie o.g.v. het Besluit melkrundveehouderijen Hinderwet van 21 oktober 1991 en toekomstige gevraagde situatie (VRL)	Verskil stikstofdepositie op Natura 2000-gebied in vergunde situatie o.g.v. het Besluit verandering inrichting Wet milieubeheer van 11 augustus 2004 en toekomstige gevraagde situatie ⁵ (HRL)
Biesbosch	0,34	0,42	0,80	+ 0,46	+ 0,38
Zouweboezem	0,15	0,18	0,34	+ 0,19	+ 0,16
Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	nvt	0,07	0,13	nvt	+ 0,06

De stikstofdepositie is uitgedrukt in mol/ha/jaar.

Beschermde natuurmonument

Het gebied Oeverlanden Giessen is op 26 juni 1973 aangewezen als beschermd natuurmonument, het gebied Smoutjesvlietlanden is op 18 februari 1976 aangewezen als beschermd natuurmonument en het gebied Huys ten Donck is aangewezen op 27 september 1979. Voor de beoordeling is relevant of sprake is van aantasting van de wezenlijke kenmerken van de beschermde natuurmonumenten.

Voor het gebied Oeverlanden Giessen leidt de gevraagde activiteit op de grens van het beschermde natuurmonument tot een stikstofdepositie van 0,66 mol/ha/jaar en op de grens van het beschermd natuurmonument Smoutjesvlietlanden van 1,48 mol/ha/jaar. Op de grens van het beschermde natuurmonument Huys ten Donck leidt de activiteit tot een stikstofdepositie van 0,17 mol/ha/jaar.

Wettelijk kader

Voor **Natura 2000-gebieden** is het ingevolge artikel 1, sub n, juncto artikel 19d, eerste lid, van de Nbw verboden om - kort weergegeven en voor zover hier van belang - zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in het gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Voor beschermde natuurmonumenten is het op grond van artikel 16, eerste lid, van de Nbw verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten of, ten aanzien van handelingen als bedoeld in het zesde lid, van Onze Minister, in een beschermd natuurmonument handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument of voor dieren of planten in het beschermd natuurmonument of die het beschermd natuurmonument ontsieren, dan wel in strijd met de bij een vergunning gestelde voorschriften of beperkingen handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen.

Als schadelijke handelingen worden in elk geval aangemerkt handelingen die de in het besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument vermelde wezenlijke kenmerken van het beschermde natuurmonument aantasten.

⁷ Berekend op de dichtst bijgelegen grens van het Natura 2000-gebied.

Beoordeling

Uit de aanvraag, de daarbij behorende documenten en tabel 2 blijkt dat de exploitatie en de uitbreiding van het agrarisch bedrijf V.O.F. H.J. Houweling op de dichtstbijzijnde grens van de relevante Natura 2000-gebieden leidt tot een toename van stikstofdepositie ten opzichte van de vergunde situatie van 11 augustus 2004 in het kader van de Wet milieubeheer, zoals die gold voor de referentiedatum van de Habitatrichtlijn van 7 december 2004 en de vergunde situatie van 21 oktober 1991 in het kader van de Hinderwet, zoals die gold voor de referentiedata van de Vogelrichtlijngebieden op 11 oktober 1996 en 10 juni 1994.

De initiatiefnemer heeft de mogelijkheden onderzocht van saldering met de volgende nabijgelegen agrarische bedrijven die geheel met hun bedrijfsactiviteiten stoppen:

- R. de Bruijn, Graafdijk West 13, 2973 XD Molenaarsgraaf;
- G.J. Kon, De Hoogt 18, 2977 LA Goudriaan.

Saldering R. de Bruijn, Graafdijk West 13, Molenaarsgraaf

Uit het onderzoek is gebleken dat gehele saldering van de veehouderij van de heer R. de Bruijn aan de Graafdijk West 13 te Molenaarsgraaf mogelijk is. Voor saldering met dit bedrijf zijn de effecten van stikstofdepositie berekend. Ook is een overeenkomst van overdracht bijgevoegd waaruit blijkt dat het bedrijf de emissierechten (70 melkkoeien, 62 stuks vrouwelijk jongvee en 50 vleesvarkens met een emissieomvang van 1.333 kg NH₃), zoals die voortvloeien uit de melding Besluit melkrundveehouderijen van december 1993, heeft overgedragen aan V.O.F. H.J. Houweling. Het formele verzoek om intrekking van deze rechten zal worden ingediend bij de gemeente Molenwaard of Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid direct na het onherroepelijk worden van de vergunning in het kader van de Nbw van V.O.F. H.J. Houweling.

Saldering G.J. Kon, De Hoogt 18, Goudriaan

Uit het onderzoek is gebleken dat gehele saldering van de veehouderij van de heer G.J. Kon aan De Hoogt 18 te Goudriaan mogelijk is. Voor saldering met dit bedrijf zijn de effecten van stikstofdepositie berekend. Ook is een overeenkomst van overdracht bijgevoegd waaruit blijkt dat het bedrijf de emissierechten (40 melkkoeien met een emissieomvang van 520 kg NH₃), zoals deze voortvloeien uit de Hinderwetvergunning van 25 juni 1982 heeft overgedragen aan V.O.F. H.J. Houweling. Het formele verzoek om intrekking van deze rechten zal worden ingediend bij de gemeente Molenwaard of Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid direct na het onherroepelijk worden van de vergunning in het kader van de Nbw van V.O.F. H.J. Houweling.

Borging salderingsmaatregel

De intrekking is geborgd door opname van voorschrift 5, waarin is aangegeven dat de nieuwe ligboxenstal voor 217 melkkoeien, bestemd voor uitbreiding van het aantallen dieren pas in gebruik mag worden genomen nadat beide bedrijven een melding hebben ingediend waarin is aangegeven dat het houden van dieren is beëindigd.

In tabel 3 is de stikstofdepositie in de vergunde situatie van V.O.F. H.J. Houweling van 21 oktober 1991, de vergunde situatie van V.O.F. H.J. Houweling van 11 augustus 2004, de stikstofdepositie in de vergunde activiteit van de saldogevend bedrijven van december 1993 en 25 juni 1982, de totale stikstofdepositie op grond van de vergunde situatie van drie vergunningen, de stikstofdepositie in de gevraagde toekomstige situatie en het verschil van de vergunde situatie en de toekomstige gevraagde situatie opgenomen.

Tabel 3

Gebied	Stikstofdepositie op grens Natura 2000-gebied in vergunde situatie o.g.v. het Besluit melkrundveehoude-rijen Hinderwet van 21 oktober 1991 (VRL) en o.g.v. het Besluit verandering inrichting Wet milieubeheer van 11 augustus 2004 (HRL)	Stikstofdepositie op grens Natura 2000-gebied in vergunde situatie o.g.v. melding Besluit melkrundveehoude-rijen Hinderwet december 1993 van Graafdijs 13 waarmee wordt gesaldeerd ^a	Stikstofdepositie op grens Natura 2000-gebied in vergunde situatie o.g.v. Hinderwet-vergunning d.d. 25 juni 1982 van De Hoogt 18 waarmee wordt gesaldeerd	Totale stikstof-depositie in vergunde situatie (initiatief-nemer en te salderen bedrijf)	Stikstof depositie gevraagde activiteit	Verschil totale stikstofdepositie in vergunde situatie (kolom 4) en toekomstige gevraagde situatie (kolom 5)
Biesbosch	0,34 (VRL) 0,42 (HRL)	0,25 (VRL en HRL)	0,05 (VRL en HRL)	0,64 (VRL) 0,72 (HRL)	0,80.	+ 0,16 (VRL) + 0,08 (HRL)
Zouweboezem	0,12 (VRL) 0,14 (HRL)	0,12 (VRL en HRL)	0,13 (VRL en HRL)	0,37 (VRL) 0,39 (HRL)	0,34	- 0,03 (VRL) - 0,05 (HRL)
Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	0,07	0,04	0,02	0,13	0,13	0

De stikstofdepositie is in alle kolommen uitgedrukt in mol/ha/jaar.

Natura 2000-gebieden

Op grond van de overgelegde gegevens blijkt dat de exploitatie en de uitbreiding van het agrarisch bedrijf V.O.F. H.J. Houweling aan de Graafdijs-West 50 te Molenaarsgraaf met saldering met de saldogevende bedrijven zal leiden tot een gelijkblijvende situatie op het Natura 2000-gebieden Nieuwkoopse Plassen & De Haeck. Op het Natura 2000-gebied Zouweboezem is sprake van een afname, zowel ten opzichte van de vergunde situatie zoals die gold voor de referentiedatum van de Habitatrichtlijn van 7 december 2004, als de vergunde situatie zoals die gold voor de referentiedatum van de Vogelrichtlijn van 10 juni 1994.

Wij zijn van oordeel dat de gelijkblijvende situatie of afname van stikstofdepositie niet leidt tot een verslechtering van in het gebied voorkomende habitattypen en het leefgebied van soorten van de Natura 2000-gebieden Nieuwkoopse Plassen & De Haeck en Zouweboezem.

De exploitatie en de uitbreiding van het agrarisch bedrijf V.O.F. H.J. Houweling leidt met saldering van de saldogevende bedrijven tot een toename van de stikstofdepositie met 0,08 (Habitatrichtlijn) respectievelijk 0,16 mol/ha/jaar (Vogelrichtlijn) op het Natura 2000-gebied Biesbosch ten opzichte van de vergunde situatie van 11 augustus 2004 in het kader van de Wet milieubeheer, zoals die gold voor de referentiedatum van de Habitatrichtlijn van 7 december 2004 en de vergunde situatie van 21 oktober 1991 in het kader van de Hinderwet, zoals die gold voor de referentiedatum van het Vogelrichtlijngebied van 11 oktober 1996.

Biesbosch

Bij de beoordeling van de effecten als gevolg van de geringe toename in depositie hebben wij rekening gehouden met de specifieke milieukeurmerken en omstandigheden van het gebied. Hieronder vallen o.a. de huidige kwaliteit van de betreffende (sub)habitattypen, de actuele stikstofdepositie en natuurbeheer.

Relevant zijn de stikstofgevoelige habitattypen Stroomdalgraslanden (H6120) en Glanshaver- en vossenaarthooilanden (H6510) en het leefgebied van Grutto (A156) en Bruine kiekendief (A081).

Het instandhoudingsdoel van Stroomdalgraslanden (H6120) is gericht op uitbreiding van de oppervlakte en behoud van de kwaliteit. Het habitatype komt in de Biesbosch voor over een oppervlakte van bijna 3,3 ha, met name op de Kop van de Oude Wiel aan de oostpunt van de Sliedrechtse Biesbosch. Deze stroomdalgraslanden behoren tot de belangrijkste in Nederland. De kwaliteit van het habitatype varieert van goed ontwikkeld tot minder goed ontwikkeld. De belangrijkste knelpunten voor het habitatype zijn gebrek aan (rivier)dynamiek (overstroming en sedimentatie) en stikstofdepositie.

^a Bij de berekening is uitgegaan van dezelfde referentiepunten als in de vergunde situatie van het initiatief.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

Het instandhoudingsdoel van Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510A en H6510B) is gericht op behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit. Subtype A (glanshaverhooilanden) komt in de Biesbosch voor met een oppervlakte van 52,2 hectare en komt vooral voor in de lagere overgangen van de Kop van de Oude wiel en Kraaijennest, hogere delen van de Louw Simonswaard en Hengstpolder. Subtype B (grote vossenstaart) komt in de Biesbosch voor met een oppervlakte van 71,5 hectare, vooral in de Sliedrechtse Biesbosch vanaf de overgang vanaf Kop van de Oude Wiel/Kraaijennest naar Louw Simonswaard naar Hengstpolder. In de Hengstpolder komt het voor Nederland grootste areaal aan Weidekervelgrasland voor. Belangrijkste knelpunten voor dit subtype zijn te weinig flexibel beheer en gebrek aan (rivier)dynamiek.

Het leefgebied van de Bruine kiekendief en de Grutto bestaat in de Biesbosch voor een groot deel uit niet stikstofgevoelige vegetaties. Daarnaast maakt de soort gebruik van matig voedselrijke graslandtypen die gevoelig zijn voor stikstofdepositie. Deze overlappen grotendeels met het hiervoor besproken habitattypen H6510 Glanshaver- en vossenstaartgraslanden. Voor zover er geen overlap is met habitattypen is het huidige beheer (gericht op het tegengaan van verruiging en vergroten rivierdynamiek) voldoende om de instandhoudingsdoelstelling te garanderen.

De provincie Zuid-Holland heeft met de terreinbeherende organisaties een overeenkomst afgesloten over het vergroten van de rivierdynamiek, verbetering van de waterhuishouding en intensiveren en optimaliseren van het beheer. Door de uitvoering van deze beheermaatregelen is verzekerd dat de instandhoudingsdoelstellingen van Glans- en vossenstaarthooilanden en Stroomdalgraslanden behaald worden.

Op grond van het bovenstaande concluderen wij dat de toename van 0,08 (Habitatrichtlijn) respectievelijk 0,16 mol N/ha/jaar (Vogelrichtlijn) als gevolg van de exploitatie en de uitbreiding van het agrarisch bedrijf V.O.F. H.J. Houweling het halen van de instandhoudingsdoelstellingen niet in de weg staat.

Beschermde natuurmonumenten

Voor de beschermde natuurmonumenten Oeverlanden Giessen, Smoutjesvlietlanden en Huys ten Donck, leidt de uitbreiding van V.O.F. H.J. Houweling tot een stikstofdepositie van respectievelijk 0,66, 1,48 en 0,17 mol/ha/jaar. Omdat ons niet bekend is of er sprake is van vergunde rechten ten tijde van de aanwijzing van de beschermde natuurmonumenten Oeverlanden Giessen op 26 juni 1973, Smoutjesvlietlanden op 18 februari 1976 en Huys ten Donck op 27 september 1979 is thans de stikstofdepositie op de beschermde natuurmonumenten van de totale bedrijfsvoering in de voorgenomen situatie beoordeeld.

Oeverlanden Giessen

Het beschermd natuurmonument bestaat uit 0,5 ha grasland langs het riviertje de Giessen. Het grasland langs de Giessen is botanisch van belang vanwege het voorkomen van het zomerklokje en dotterbloemhooilanden. Uit literatuur blijkt dat het zomerklokje niet gevoelig is voor stikstofdepositie. De dotterbloemhooilanden zijn wel gevoelig voor stikstofdepositie. De vegetatie is stabiel onder invloed van het huidige beheer.

Wij zijn van mening dat de stikstofdepositie van 0,66 mol/ha als gevolg van de exploitatie en de uitbreiding van het agrarisch bedrijf V.O.F. H.J. Houweling niet leidt tot een aantasting van de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument Oeverlanden Giessen.

Smoutjesvlietlanden

Het beschermd natuurmonument bestaat voornamelijk uit boezemhooilanden langs de Smoutjesvliet en de Dwarsgang. Het gebied is botanisch van belang vanwege het voorkomen van diverse plantensoorten, waaronder het zomerklokje. De huidige vegetatie is nog steeds zeer waardevol met grote aantallen zomerklokjes, orchideeën en diverse schraallandsoorten zoals blauwe zegge en moeraskartelblad. Uit

literatuur blijkt dat het zomerklokje niet gevoelig is voor stikstofdepositie. De schraallandsoorten in het gebied zijn wel gevoelig voor stikstofdepositie.

De huidige vegetatie is al jaren stabiel onder invloed van inundatie met boezemwater (mondelinge mededeling Staatsbosbeheer) en het huidige beheer. Wij zijn van mening dat de stikstofdepositie van 1,48 mol/ha/jaar als gevolg van de exploitatie en de uitbreiding van het agrarisch bedrijf V.O.F. H.J. Houweling niet leidt tot een aantasting van de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument Smoutjesvlietlanden.

Huys ten Donck

Het beschermd natuurmonument bestaat uit een landgoed en een in de nabijheid daarvan gelegen griend. Tezamen vormen het landgoed en de griend een complex van opgaand loofbos, struweel, hakhout, vijvers, sloten en graslanden. In het natuurmonument komen verschillende dier- en plantensoorten voor.

Het beschermd natuurmonument ontleent zijn botanische betekenis met name aan de vegetatie van het bosgebied. Hier worden plantengemeenschappen aangetroffen die kenmerkend zijn voor relatief goed ontwikkelde vegetaties van bossen op de voedselrijke gronden, waaronder een rijke paddenstoelenflora.

Wij zijn van mening dat de stikstofdepositie van 0,17 mol/ha/jaar als gevolg van de exploitatie en de uitbreiding van het agrarisch bedrijf V.O.F. H.J. Houweling niet leidt tot een aantasting van de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument Huys ten Donck.

Ontwerpbesluit

Dit betreft het derde ontwerpbesluit op de aanvraag van 16 december 2014. Het eerste ontwerpbesluit heeft van 20 april tot en met 1 juni 2015 ter inzage gelegen en de tweede van 10 augustus tot en met 21 september 2015. Naar aanleiding van de eerdere ontwerpbesluiten zijn zienswijzen ingediend door Mr. V. Wösten, namens Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A. (MOB) en Vereniging Leefmilieu te Nijmegen. Daarnaast is op 1 augustus 2015 de Regeling ammoniak en veehouderij gewijzigd, deze wijziging had gevolgen voor het tweede ontwerpbesluit. De aanvraag is op 20 januari 2016 aangepast naar de nu gevraagde dieraantallen.

Zienswijzen

Samengevat weergegeven zijn de volgende zienswijzen ingebracht:

1. De eerder vergunde emissies worden onjuist beoordeeld. De werking van het Besluit huisvesting, artikel 27 Hinderwet en art 8.18 Wm zijn onvoldoende betrokken in de beoordeling.
2. Een drempelwaarde voor verwaarloosbaarheid houdt geen stand. Er is niet aangetoond hoe de toe te laten depositie zich verhoudt tot de instandhoudingsdoelstellingen.
3. De gesaldeerde emissies zijn onjuist getoetst.
4. De natuurtipekaart is niet representatief. Natuurtypen en leefgebieden ontbreken op de kaart.
5. Emissie ten gevolge van het bemesten en beweiden zijn ten onrechte buiten beschouwing gelaten.
6. Er is sprake van een impliciet geweigerde vergunning, omdat de emissies van beweiding niet zijn betrokken in de vergunning. Opstallen noch beweiden zijn dan toegestaan.

Tevens is in de zienswijzen aangegeven dat tegen de eerdere ontwerpbesluiten in dezelfde zaak reeds zienswijzen zijn ingediend en dat het ons niet vrij staat deze te negeren. De op 4 juli 2016 ingebrachte zienswijzen zijn niet wezenlijk anders dan de eerder ingebrachte zienswijzen en deze zijn met onderstaande behandeling niet genegeerd.

Naar aanleiding van de zienswijzen hebben wij het volgende overwogen:

Ad 1: beoordeling eerder vergunde emissies.

Uit de ons ter beschikking staande informatie blijkt niets op grond waarvan verondersteld kan worden dat de vergunning die bepalend is voor de referentiesituatie (deels) als vervallen zou moeten worden beschouwd. Artikel 8.18 van de Wet milieubeheer zou relevant geweest kunnen zijn voor de op 24 augustus 1999 verleende milieuvergunning. De toen aangevraagde uitbreiding is gerealiseerd. Uit niets blijkt dat het bouwen en de ingebruikneming later zou zijn gebeurd dan 3 jaar nadat de op 24 augustus 1999 verleende vergunning onherroepelijk is geworden. Voor het overige spelen geen vergunningen een rol die op of na 1 maart 1993 zijn verleend, dan wel eerder zijn verleend en onherroepelijk zijn geworden in de daaraan voorafgaande periode van 3 jaar. Voor het saldo-gevende bedrijf dat is gelegen aan De Hoogt 18 te Goudriaan is op 25 juni 1982 een Hinderwetvergunning verleend. De stal zoals is vergund, is gerealiseerd en thans nog aanwezig. In de aanvraag is ervan uitgegaan dat aan de vergunning van 25 juni 1982 het recht voor het houden van 40 melkkoeien kan worden ontleend. Gelet op de omvang van vergunde stalruimte, is deze ruimschoots voldoende om deze 40 melkkoeien te huisvesten. In de vragenlijst bij de aanvraag om Hinderwetvergunning is uitgegaan van 86 stuks dieren. Ervan uitgaande dat hiermee het melkrundvee incl. het vrouwelijk jongvee is bedoeld, dan is bij de gebruikelijk verhouding melkkoeien en jongvee van 1:0,7, op 25 juni 1982 in ieder geval meer vergund dan waarvan bij de saldering is uitgegaan. Voorts is de inrichting per 1 augustus 1991 onder de werking van het Besluit melkrundveehouderijen milieubeheer komen te vallen. Er is geen enkele aanleiding te veronderstellen dat in de periode tussen 25 juni 1982 en 1 augustus 1991 minder melkkoeien zouden zijn gehouden dan 40 stuks. In de zienswijzen is verder geen enkele vorm van bewijs overlegd waaruit het tegendeel zou blijken. Voor het overige spelen voor de vergunde rechten enkel meldingen een rol die op grond van het Besluit melkrundveehouderijen of Besluit landbouw zijn ingediend, waardoor art. 27 Hinderwet en/of 8.18 Wet milieubeheer niet aan de orde zijn.

Over het betrekken van het Besluit emissiearme huisvesting bij het vaststellen van de vergunde rechten, heeft de Raad van State in haar uitspraken steeds geoordeeld dat vergunde emissie niet hoeft te worden gecorrigeerd op gestelde emissienormen. Dit vanwege het feit dat het Besluit emissiearme huisvesting niet af doet aan het recht om net zoveel emissie te veroorzaken als is vergund na het nemen van maatregelen waarmee per saldo aan het Besluit emissiearme huisvesting is voldaan. Dit blijkt onder andere uit de uitspraak 201504964/1/R2 van 2 maart 2016.

Ad 2: drempelwaarden

In het ontwerpbesluit is als voetnoot 8 opgenomen. 'Vanwege de nauwkeurigheid van de gebruikte modellen bij het berekenen en vaststellen van depositiewaarden zijn wij van mening dat een modelmatig berekende toename van 0,05 mol N/ha/jaar of minder niet opgevat kan worden als een toename'. Deze voetnoot is niet correct en is per ongeluk in het ontwerpbesluit opgenomen. Wij hanteren geen drempelwaarden waar beneden per definitie geen sprake zou zijn van effect. Uit de beoordeling blijkt dat er sprake is van een zeer geringe toename van de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Biesbosch. Op de overige gebieden is geen sprake van een toename. Wij hebben de toename op het Natura 2000-gebied Biesbosch beoordeeld. We komen tot de conclusie dat het gevraagde initiatief de instandhoudingsdoelstellingen niet in de weg staat. Voor onze motivering verwijzen wij naar de onderbouwing in dit besluit.

Ad 3: toetsing gesaldeerde emissies

In de zienswijzen is niet duidelijk gemaakt waarom de gesaldeerde emissies onjuist zouden zijn getoetst. De emissies zijn met behulp van AAgro-Stacks omgerekend naar depositie. Door de deposities die voortvloeien uit de oorspronkelijk vergunde situaties bij elkaar op te tellen en te vergelijken met de deposities in de aangevraagde situaties op dezelfde locaties (dichtstbijzijnde rand) in de betrokken Natura 2000-gebieden, is duidelijk wat het effect is van de gesaldeerde emissie op de depositie. Gelet hierop achten wij deze zienswijze ongegrond.

Ad 4: Natuurtypen en leefgebieden

Bij deze aanvraag is getoetst op de dichtstbijzijnde rand van de Natura 2000-gebieden en is sprake van een worst-case benadering. Veel van de relevante leefgebieden en habitattypen zullen op grotere afstand van het initiatief liggen en daarmee minder stikstofdepositie ontvangen. De exacte ligging van stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten is dan niet relevant.

Ad 5 Emissie bemesten en beweiden

Op 27 april 2016 is artikel 3a van het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Op grond van artikel 3a van het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 is het weiden van vee en het op of in de bodem brengen van meststoffen vrijgesteld van het verbod bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998. Het is dan ook niet nodig de effecten van beweiden of bemesten in onze beoordeling te betrekken.

Ad 6 Impliciete weigering

De verleende vergunning ziet op het houden van vee in stallen. De vergunning is verleend voor de aangevraagde activiteit. Bij het voorgaande punt is reeds uitgelegd dat het beweiden en bemesten is vrijgesteld van vergunningplicht. Een impliciete weigering is dan ook niet aan de orde.

Wijzigingen ten opzichte van de ontwerpbeschikking

Naar aanleiding van de ingebrachte zienswijzen is voetnoot 'Vanwege de nauwkeurigheid van de gebruikte modellen bij het berekenen en vaststellen van depositiewaarden zijn wij van mening dat een modelmatig berekende toename van 0,05 mol N/ha/jaar of minder niet opgevat kan worden als een toename' verwijderd. Ten opzichte van de ontwerpbeschikking zijn verder geen wijzigingen aangebracht.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan een vergunning op grond van artikel 16, eerste lid, en artikel 19d, eerste lid, van de Nbw verleend worden.

